

Dyslexie Protocol

Wie doet binnen de school uitspraken over dyslexie?

Binnen de school zijn de volgende personen goed ingevoerd op het gebied van dyslexie:

- Intern begeleider
- Groepsleerkracht
- RT-er

We gaan niet verder dan het uitspreken van vermoedens.

Een leerkracht, intern begeleider (of remedial teacher) zal spreken over een ernstige lees- of spellingsproblematiek en kan in het verlengde daarvan vermoedens uitspreken van een dyslectisch probleem. Er worden geen stellige uitspraken naar derden gedaan.

Vanuit de school zal er pas over dyslexie worden gesproken als er een diagnostisch onderzoek heeft plaatsgevonden en de onderzoeker de diagnose dyslexie stelt.

Hoe spreekt de school over dyslexie met ouders?

In gesprekken met ouders zullen wij uitgaan van de definitie, criteria en begeleidingsmogelijkheden die zijn beschreven in dit dyslexieprotocol.

Tijdens de schoolloopbaan van het kind worden ouders op de hoogte gehouden van de ontwikkeling, begeleiding, toetsing en eventuele onderzoeken. Dit gebeurt tijdens oudergesprekken.

Toets- en onderzoeksbeleid in verband met kinderen met lees- en spellingsmoeilijkheden

In groep 1 en 2 kan er nog niet gesproken worden over leesproblemen, omdat het leren lezen nog niet is begonnen.

Er kunnen wel signalen zijn die wijzen op mogelijke problemen bij het leren lezen. Veel kinderen met dyslexie hebben in de kleutertijd moeite met het automatiseren van willekeurige reeksen, bijv. kleurnamen, namen van kinderen in de groep, namen van de dagen van de week, namen van cijfers en namen van letters. Daarnaast zijn er nog een aantal risicofactoren. Het voorkomen van lees- en spellingproblemen in de familie, een vertraagde taal-/spraakontwikkeling, weinig aanbod van taal in de thuisomgeving, onvoldoende beheersing van het Nederlands en gehoorproblemen. Kinderen bij wie sprake is van (een combinatie van) de bovenstaande risicofactoren, worden vanaf groep 1 goed in de gaten gehouden en krijgen (waar nodig) extra aandacht van de leerkracht. Dit wordt geregistreerd en overgedragen in het overdrachtsgesprek naar groep 3. Dit wordt vermeld in Parnassys.

Om te voorkomen dat kinderen in groep 1 en 2 gaan achterlopen, kan door toetsing (bijv.: CITO screeningsinstrument Beginnende Geletterdheid, Taal voor Kleuters, toetsen dyslexieprotocol groep 1-2, toets map fonemisch bewustzijn) en/of observatie het taalbewustzijn gemeten worden. Indien nodig kan de signaleringslijst voor kleuters (dyslexieprotocol groep 1-2) ingevuld worden.

De leesontwikkeling van kinderen wordt in groep 3 gevolgd met behulp van de methodetoetsen van Veilig Leren Lezen. In het schooljaar zijn 4 momenten waarop er uitgebreid getoetst wordt.

Deze momenten zijn:

- Herfstsignalering wordt afgenomen na kern 3, hierin zit een toets letterkennis, lezen van structureerwoorden, wisselwoorden, nieuwe woorden en tekst.
- Wintersignalering wordt afgenomen na kern 6, hierin zit een lettertoets, fonemendictee, DMT (1^e leeskaart) en een leestekst met vragen.
- Lentesignalering wordt afgenomen na kern 8, hierin zit de DMT (kaart 1 en 2), spellingtoets.
- Eindsignalering wordt afgenomen na kern 11, hierin zit een spellingtoets, DMT (kaart 1,2 en 3) en toets begrip lezen.

Indien nodig volgt er na elke toets /signalering een interventieperiode, waarin een kind extra hulp ontvangt. Dit wordt vastgelegd in het groepsplan/handelingsplan.

Aan het eind van groep 3 of in groep 4 is het tijd om te beoordelen of het technisch lezen naar wens verloopt. Als dat niet het geval is en extra hulp ook geen resultaat oplevert, is het moment aangebroken om een deskundige in te schakelen die kan beoordelen of er mogelijk sprake zou kunnen zijn van een dyslexie. Na een periode van intensieve begeleiding en minimaal drie meetmomenten kan een onderzoek worden aangevraagd.

De kernpunten voor groep 5-8 zijn:

- Signalering als de problemen niet eerder onderkend.
- Een eventueel onderzoek adviseren. (Ook hier moet sprake zijn van drie meetmomenten plus intensieve interventies.)
- Begeleiding bij vastgestelde dyslexie
- Toetskalender AVI-toetsen en DMT-kaart november, januari, april en mei/juni
- Beoordelen van de leesstrategie
- Streven naar functionele geletterdheid (het niveau om je in de samenleving te kunnen redden) en de aanpassingen bij de CITOtoets

Dossier opbouwen

Vanaf groep 1 vormen alle hierboven en hieronder genoemde gegevens het dossier van een kind. Dit dossier bevat alle toets- en observatiegegevens die op school verzameld worden.

Op onze school worden de kinderen getoetst met behulp van de methodegebonden toetsen en door de CITO-toetsen; AVI (tekstlezen), DMT kaarten (woorden lezen), Audisynt, Audant (toetsen voor het "hakken en plakken"). Spelling wordt getoetst met CITO spelling en met het PI-dictee.

In een enkel geval worden kinderen verder getoetst met toetsen uit het boek "Diagnostiek van het technisch lezen en aanvankelijk spellen". Deze toetsen hebben betrekking op de leervoorwaarden die nodig zijn om correct te leren lezen en spellen.

N.a.v. de toetsen wordt zo nodig extra ondersteuning geboden. Hiervoor wordt een handelingsplan gemaakt. Als extra ondersteuning te weinig oplevert, kan er onderzoek worden geadviseerd. Dit loopt via de zorgverzekering van de ouders.

Begeleiding

Een handelingsplan wordt opgesteld door de leerkracht in samenwerking met de intern begeleider. Daarbij wordt ook een evaluatiedatum vastgelegd.

De groepsleerkracht is normaliter de uitvoerder, met eventuele ondersteuning van de onderwijsassistent of RT-er.

De hulp op het gebied van lezen bestaat over het algemeen in groep 3 uit het volgen van de verlengde instructies bij het programma Veilig Leren Lezen. Voor alle kinderen wordt er extra geoefend op het gebied van lezen volgens de methode van het Connect-lezen, Ralfi-lezen, lezen van woordrijen en computerprogramma's.

Op het gebied van spelling wordt de extra geboden hulp aan een leerling vastgelegd in het groepsplan. Deze leerlingen maken deel uit van de groep instructieafhankelijke leerlingen. Deze extra hulp kan bestaan uit: het gebruik van een spellingkaart, extra oefenen op de computer en herhalen van categorieën.

In individuele situaties kan er, vanaf groep 6, worden gekozen voor het volgen van een eigen leerlijn voor een kind, een ontwikkelingsperspectief (OPP).

Wanneer een kind 10 maanden achterstand heeft is de school verplicht een OPP op te starten.

Ouders worden hierover geïnformeerd.

Groepshandelingsplan

Voor leerlingen met dezelfde problematiek op het gebied van technisch lezen, kan een groepshandelingsplan worden opgesteld door de leerkracht. De begeleiding gebeurt in de groep door de leerkracht, onderwijsassistent of RT-er.

Voortgezet onderwijs

Bij de overgang naar het voortgezet onderwijs wordt er een onderwijskundig rapport ingevuld. In dit onderwijskundig rapport wordt aangegeven dat de leerling [mogelijk] dyslexie heeft. Een eventuele dyslexieverklaring wordt in overleg tussen ouders/school meegestuurd naar de school voor Voortgezet Onderwijs.

Externe instanties betrokken bij kinderen met lees- en spellingsmoeilijkheden

Hulp van externe instanties worden op de volgende manier ingezet:

- Aanvraag dyslexieonderzoek door ouders, als ouders hiervoor vergoeding ontvangen van de zorgverzekering, of als ouders besluiten het zelf te bekostigen.

Hoe passen wij ons onderwijs aan, voor kinderen met lees- en spellingsmoeilijkheden?

Welke kinderen komen in aanmerking voor aanpassingen:

- Kinderen waarbij een dyslexieverklaring (op onderkendend niveau) is afgegeven hebben recht op compenserende en dispenserende maatregelen m.b.t. technisch lezen en/of spelling.
- Kinderen die geen verklaring hebben ontvangen, maar toch een lees- en spellingsproblematiek hebben, kunnen ook aanpassingen nodig hebben.

Deze beslissing wordt na overleg tussen IB-er en leerkracht genomen. Het wordt geregistreerd in Parnassys, om de voortgang van jaar op jaar te bewaken.

Waar bestaan deze extra faciliteiten uit?

Per kind kunnen de compenserende maatregelen, waarvan hij/zij gebruik maakt verschillend zijn. De keuze wordt gemaakt door groepsleerkracht en IB-er. Deze keuze wordt met ouders besproken en vastgelegd op een gespreksformulier. De faciliteiten worden in Parnassys genoteerd, zodat ook de volgende leerkracht dit volgt. Op die manier blijft het eenduidig. Indien er aanpassingen zijn, wordt dit ook in Parnassys genoteerd.

1. Algemeen (indien nodig) Als een leerling geen aansluiting meer heeft bij het reguliere proces op groepsniveau, dan worden de volgende aanpassingen gedaan:

- Extra tijd bij het maken van proefwerken, in ernstige gevallen het mondeling afnemen van een proefwerk.
- Extra tijd bij het maken van werk in de groep, soms ontheffing van bepaalde oefeningen. Op deze manier komt ook een leerling met leesproblemen aan leuke werkjes in de groep toe.
- Extra hulp in de groep, door leerkracht of onderwijsassistent.
- Bij E-scores indien nodig terugtoetsen naar C-niveau.
- Aanpassingen aan de instructie; extra instructie
- Leertijd verlengen door ouders thuis leerstof te laten herhalen of voor te bereiden.
- Toestaan van rekenhulpmiddelen i.v.m. automatiseringsproblemen.
- Voor laten lezen van teksten.

2. Compensatie en dispensatie bij lezen (alleen indien nodig)

- Boeken die qua inhoud aansluiten bij leeftijd en interesses van leerling, maar qua technisch niveau vereenvoudigd zijn.
- Audio-opnamen bij leesboeken of voorlezen van de tekst.
- Werken met het hulpprogramma Kurzweil.
- Extra leestijd bij zaakvakteksten
- Zaakvakteksten op makkelijker niveau (Alles in 1)
- Gebruik tekst-naar -spraak-software.
- Teksten op A4 vergroten naar A3.

3. Compensatie en dispensatie bij spellen (alleen indien nodig)

- Extra hulp bij het schrijven van verhalen/verslagen/werkstukken.
- Spellingfouten hierin worden zoveel mogelijk genegeerd, onder voorwaarde dat de leerling woorden waarvan hij de spelling niet kent, zoveel mogelijk klankzuiver schrijft.
- De schrijftaak wordt verlicht (minder pagina's)
- 2^e kans dictee
- Werken met het hulpprogramma Kurzweil
- Afsprakenschrift voor spelling (spellingspiekschrift).
- Extra oefenprogramma op de computer
- Aantal oefeningen wordt beperkt en extra tijd voor schrijftaken.
- Gebruik extra hulpmiddelen, zoals woordenboek, tekstverwerker met spellingcontrole.
- Dictees waarvan tevoren vaststaat dat er heel veel fouten in gemaakt worden, maakt de leerling niet. Eventueel maakt hij/zij een dictee afgestemd op eigen niveau (indien nodig terugtoetsen van E naar C)
- Toetsen vergroten van A4 naar A3.
- Spraakherkenningssoftware en hulpsoftware gebruiken.

Geen enkele leerling is hetzelfde; dat geldt ook voor kinderen met dyslexie.

Bovenstaande maatregelen gelden dus niet voor alle kinderen, maar bekeken wordt wat het beste bij het kind past en welke mogelijkheden de leerkracht in die groep heeft.

4. Beoordeling rapport

Als de normering wordt aangepast, wordt dit op het rapport vermeld

5. Eigen programma:

De eigen leerlijn of ontwikkelingsperspectief (OPP) wordt eventueel opgestart als een leerling een achterstand heeft van minimaal een jaar en na zorgvuldige afweging van de consequenties die daaruit voortvloeien. Dit is mogelijk vanaf groep 6. De IB-er stelt het OPP op. Uitvoering vindt in de klas plaats en wordt vastgelegd in een handelingsplan. Ouders worden hierover geïnformeerd.

Vergoeding van diagnose en behandeling van dyslexie

Per 1 januari 2009 is de vergoeding van diagnose en behandeling van ernstige, enkelvoudige dyslexie opgenomen in het basispakket van de zorgverzekering.

Vanaf 1 januari 2013 geldt de vergoeding voor leerlingen:

1. voor alle leerlingen van de basisschool tot en met 13 jaar.
2. een leesdossier hebben waaruit blijkt dat er in het onderwijs een goed traject van extra hulp is geweest bij het leren lezen en spellen
3. waarvan de school vermoedt dat er sprake is van ernstige, enkelvoudige dyslexie, door de geringe vooruitgang bij dit traject

Ouders dienen zelf de zorgverzekering hierover in te lichten. De leerkracht / IB-er attendeert de ouders hierop en zorgt voor het zorgdossier dat nodig is om onderzoek aan te vragen.

Voor meer informatie: www.steunpuntdyslexie.nl